

Musikken - en del af vores sprog

Interview med Esben Lunde Larsen.

af Erik Lyhne

Juni 2015

CV

Født 1978,
Efterskolelærer, Sædding Efterskole 1998 – 1999, Cand.theol.,
Københavns Universitet, 2008 og efterfølgende Ph.d. fra 2008 til
2012. Folketingsmedlem for Venstre fra 2011. Uddannelses- og
forskningsordfører 2012 og medlem af Uddannelses- og
Forskningsudvalget

Publikationer: »Var Menneske Først og Kristen så en mageløs
opdagelse?« i »Menneske først - og hvad så?«, Vartovbogen
2011/2012. »Frihed for Loke saavel som for Thor - N.F.S. Grundtvigs
syn på åndelig frihed i historisk og aktuelt perspektiv«,
Publikationer fra Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet
2012. »Forfulgte kristne : en folkelig, kirkelig og politisk opgave«,
2014. »An Ongoing Influence : the political application of
Grundtvig's ideas in the debate on Danish society, 2001-2009« i
»Building the Nation : Nikolai Grundtvig and Danish National
Identity«, udkommer december 2014. Redaktør af »Fri, friere,
Grundtvig«, Forlaget Vartov, 2011.

Læs mere www.esbenlundelarsen.dk og
www.ft.dk/Folketinget/findMedlem/VESLL.aspx

Hvordan var din musikundervisning i folkeskolen?

Jeg kan huske, at vi ofte sang sange fra sangbogen "555 Sange". Jeg kunne godt lide musik og har altid sunget meget – bl.a. i et lokalt børnekor. I folkeskolen husker jeg, at vi skulle spille blokfløjte, hvilket var en mindre god oplevelse, og det var først, da jeg kom på gymnasiet og igen havde musik som fag, at jeg begyndte at spille på et instrument igen.

Hvilken betydning mener du musikfaget bør have i folkeskolen i dag?

For mig er musikfaget rigtig vigtigt i forhold til det alment dannende aspekt. Hvor min generation kommer fra hjem, hvor man var vant til at bruge Højskolesangbogen og salmebogen, så tror jeg, at der er langt færre hjem, der har den folkelige tradition med sig i dag. Det er derfor vigtigt, at børnene i musiktimerne lærer den sangskat, det billedsprog og den historie, der ligger i både salmer og sange.

Hvad mener du sang og musik kan bruges til?

På min efterskole begyndte vi hver time med en sang fra Højskolesangbogen, og det har givet mig et stort indblik i litteratur, kultur og historieforståelse. Hvis man f.eks. ser på sangen "Den blå anemone" af Kai Munk, ser man, at han både spiller på sin egen svagelige opvækst og på Danmarks svaghed som land overfor Tyskland. Det er vigtigt at kunne forstå disse "koder" i en analyse. Musik er fyldt af koder, uanset om det er salmer eller folkelige sange, og det at analysere musikken er ikke anderledes end at analysere en roman.

En sang som "Den blå anemone" blev, som du nævner, også brugt politisk. Mener du, at sange kan bruges i en politisk sammenhæng?

Ja, det mener jeg. "Man binder os på Mund og Haand" af P.H. (Poul Henningsen; 1940 red.), er et eksempel på en sang der bliver brugt politisk, og i 70'erne blev mange sange brugt til at udfordre autoriteterne. Flere af de salmer Grundtvig skriver i 1800-tallet, er ligeledes politiske markeringer – dels ved at dyrke kongemagten og dels ved at stille spørgsmålstegn ved hvilken frihed og dannelse den enkelte har. Et eksempel på dette er versene:

"Er lyset for de lærde blot til ret og galt at stave? Nej, himlen under flere godt, og lys er himlens gave" (N. F. S. Grundtvig, 1839: "Er lyset for de lærde blot", red.)

Mener du også at musikken i dag bør have et politisk budskab?

Jeg synes, det er op til den enkelte komponist at definere målet med musikken. Men det der er vigtigt er, at børn og unge forstår musik som redskab. Musik er også politisk i dag og et eksempel er Nik og Jay: "i 2001 stemte jeg på Anders Fogh, Men jeg ved bedre nu." (Nik og Jay, 2008: "Kommer igen", re.)

Men er den historiske tradition og dimension en lige så vigtig del af vores musik?

Den er uhyre vigtig. Under reformationen folkeliggøres den lutherske kristendom ved at skrive salmer på tysk, hvilket man konverterer i Danmark, hvor Grundtvig skriver 1500 sange og salmer for at give danskerne et hjertesprog og en udtryksform. Hvis ikke man forstår, at man er ud af denne sproglige nationale sammenhæng og tradition, er der en hel del, man ikke ved om sit land. Fællessang er vigtig og kendetegnende for os i Danmark.

Hvilken betydning skal musikken have på den enkelte skole?

Den skal have stor betydning. Der er ingen tvivl om, at hele det kulturelle aspekt og det processuelle i at have samspil eller synge flerstemligt, hvor man indgår i en sammenhæng, er enormt vigtigt. Man er afhængige af hinanden. Fællessang skaber fællesskaber, og derfor synes jeg, det er ærgerligt, at så mange skoler har droppet morgensang. Jeg mener ikke, at der er nogen skoler, der har så travlt, at de ikke kan begynde morgenen med en fællessang. Det er de forældrevalgte skolebestyrelser der må tage ansvar for at få genindført dette. Det er her, man kan gøre sin indflydelse gældende.

Niels Egelund giver i artiklen "Skal vi skrue op for kunst og kreativitet" (af Signe Lundtoft; Asterisk 73, 2014) udtryk for, at vi ikke har tid til de kreative processer i skolen. Hvad tror du de kreative processer i en bredere forstand, har af betydning for børn, og hvilken plads bør de have i skolen?

Musik og sang er en kreativ proces, men kan også være en innovativ proces. Der er masser af potentiale i at være sammen om musik. Jeg tror ikke, der er nogen i Danmark der mener, at vi skal være mindre kreative eller mindre innovative. Dette skal holdes op overfor, at der er en grundfaglighed i musikfaget, som måske er blevet underprioriteret, fordi musik ikke er blevet set på linje med dansk, matematik og engelsk.

Hver gang PISA-undersøgelserne bliver offentliggjort, er der flere politiske partier der ønsker flere prøver i folkeskolen og mere fokus på fag som dansk og matematik. Hvordan hænger dette sammen med din udtalelse om, at musik kan være med til at skabe innovative og kreative børn?

Enhver dansk lærer kan begynde timen med en sang fra Højskolesangbogen og derefter analysere den i forhold til sproget, symbolikken og den historiske kontekst den er skrevet i. Det er lige så legitimt som at analysere et digt af Riffbjerg eller Tove Ditlevsen. Hvis dansk-, engelsk- eller historielæreren forspilder chancen til at integrere musik i curriculum, hvem skal så gøre det? Historie er også at synge til højtiderne og på mærkedage. Jeg tror desværre ikke, der er mange skoler, der gør dette. Det er ærgerligt. Men hvis man ikke gør det på professionshøjskolerne, hvordan kan de studerende så få det med sig? De studerende skal kunne se det pædagogiske formål med at inddrage sang og musik.

I de seneste år er der sket en akademisering af flere uddannelser, som medfører at teori og ord står over følelser og oplevelser. Hvad er din holdning til dette?

Det akademiske i en uddannelse er metodisk styrke og en grundfaglighed i at kunne analysere. Det mener jeg, at vi ikke kan få for meget af. Men vi må tænke over, hvad det skal bruges til. I en professionsuddannelse er det professionsaspektet den studerende skal være stærk i. Det skal man ikke overakademisere. Det at være professionsorienteret i en læreruddannelse indebærer at kunne bruge f.eks. kunst, kultur og musik som elementer i dansk grundfaglighed.

Du og dit parti Venstre har været med til at udforme reformen af læreruddannelsen og folkeskolen. Hvilke tanker har I gjort jer om musikkens status i folkeskolen?

Vi mener, at musik er en del af vores almene dannelse, og at folkeskolen skal fremme denne. Vi har mest arbejdet med selve rammen for reformen og ikke gået så meget i dybden med det enkelte fag som for eksempel musik.

I reformen står: "De praktiske/musiske fag skal bidrage til at understøtte den faglige udvikling og folkeskolens øvrige fag, herunder især dansk og matematik." Skal de musiske fag bruges som såkaldte transferfag?

Ja, men ikke forstået sådan, at musikfaget ikke har en selvstændig værdi. Det har ikke kun værdi i sin transferevne, men musikfaget er vigtigt i et tværfagligt samarbejde, fordi musikken er en vigtig del af vores sprog.

Der er med reformen givet én ekstra musiktime til 1. og 5. klassetrin. Dette er dog kun vejledende og mange skoler følger ikke denne vejledning. Hvad kan man gøre, for at dette bliver obligatorisk og ikke vejledende?

Vi kan opfordre til musikundervisning på 3 niveauer. Det første niveau er at professionshøjskolen evner at belyse for den studerende, hvorfor det er vigtigt at tage kampen op på skolen for at fremme musik. Det andet niveau er debatten med skolelederne, og det tredje og vigtigste niveau er den forældrevalgte skolebestyrelse. De skoler, der har passionerede lærer og forældrevalgte skolebestyrelser inden for bestemte områder, vil fremme disse områder.

I reformen står der også, at musikfaget skal samarbejde med musikskolen og billedskolen. Hvorfor mener du dette samarbejde er vigtigt?

Musikskolen og billedskolen er steder, hvor al tiden går til ét fag, i modsætning til folkeskolen hvor lærerne har flere forskellige fag. På den måde kan musikskolen og billedskolen bruges som rollemodeller og disse kommunale ressourceinstitutioner kan dermed berige musik- og kulturlivet i folkeskolen.

Mange musikskoler føler sig klemte af folkeskolereformen, fordi eleverne går længere tid i skole. Hvad mener du om dette?

Det mener jeg er nonsens. Eleverne kan godt nå til musik selvom skoledagen slutter kl. 15. Så hvis forældrene ønsker at deres børn skal gå til musik, har de alle muligheder for det.

Man taler om perioden fra 6.-9. klassetrin som et "sort hul" fordi eleverne ingen musikundervisning har. Hvordan kan vi lukke dette hul?

Det er en stor udfordring, der bl.a. bygger på mentaliteten hos både lærere og elever. Der sker mange ting med eleverne i den periode i form af pubertet og udvikling. I gymnasiet derimod er eleverne mere dannede og måske mere klar til musikundervisning. Elevernes opfattelse af faget bygger også på, hvordan musiklæreren præsenterer faget, og om faget bliver talt op eller ned af læreren. Men vi kan overveje, om man bør indføre musik i udskolingen.

Hvad er din holdning til den kamp der har stået mellem konservatorierne og læreruddannelsen på både uddannelses- og politisk niveau?

Det er en generel kamp i samfundet, hvor nogen vil opfatte konservatorieuddannelserne som finere end musiklæreruddannelsen på en professionshøjskole. Men det er selvforståelsen hos det enkelte uddannelsessted det halter med, for en konservatorieuddannet har jo en anden rolle end en professionsuddannet musiklærer. Det ene er ikke finere end det andet, og der er brug for begge dele. Hvis musiklærerforeningen mener, at musiklæreruddannelsen bliver talt ned, bør den selv gøre noget på politisk niveau for at tale faget op.

Hvad kan vi gøre for at bevare musikfaget – og ikke kun som et "frikvartersfag" eller et hjælpefag?

Det gør vi med passioneret undervisning. Hvis ikke vi har passionerede undervisere, der med deres liv og virke viser eleverne og forældrene, at de vil det her fag, så får det ikke en højere status

eller en højere plads i uddannelsen.

Hvis du bliver uddannelsesminister, hvad vil din vision så være for læreruddannelsen?

Min overordnede vision er, at frihed er lig evnen til at håndtere sit eget liv og det forudsætter læring, kundskaber og dannelse. Det er en forudsætningen i hele mit uddannelsessyn og det jeg kommer til at prioritere. Musik er en del af almen dannelse og den måde vi fungerer på som samfund, og ved at prioritere almen dannelse styrker man musikken. Jeg vil også pointere, at Venstre ikke har nogen intention om at iværksætte en ny læreruddannelse. Vi bakker op omkring den læreruddannelse, vi har nu.